

KARTA INWENTARYZACYJNA GEOSTANOWISKA

Piotr Migoń

Informacje ogólne		
Nr obiektu	079	
Nazwa obiektu (oficjalna, obiegowa lub nadana)	JEZIORNA	
Współrzędne geograficzne [WGS 84 – hddd.dddd]	Długość: 15°51'59"	Szerokość: 51°05'38"
Gmina	Świerzawa	
Opis lokalizacyjny	Kulminacja w środkowej części Pogórza Kaczawskiego, po lewej stronie doliny Kaczawy, na przeciwko ujścia Bystrzyka do Kaczawy, w miejscowości Krzeniów (część Nowego Kościoła). Odległość od dawnej stacji kolejowej w Krzeniowie – 0,5 km w kierunku zachodnim.	
Rozmiary (np. długość, szerokość, wysokość, powierzchnia)	Wymiary dawnego kamieniołomu: 100 x 100 m, głębokość wyrobiska – do 30 m (częściowo zalane wodą). Wysokość kulminacji wzniesienia – 285 m n.p.m., wysokość względna – 70 m (od dna doliny Kaczawy)	
Charakterystyka naukowa geostanowiska		
Reprezentowana dziedzina nauk o Ziemi (np. tektonika, litologia, stratygrafia, geomorfologia)	Wulkanizm Litologia – bazalt Geomorfologia – rzeźba denudacyjna	
Rodzaj obiektu	Dawny kamieniołom w obrębie ostańcowego wzniesienia	
Litologia	Bazalt	
Forma rzeźby terenu	Nek (ostańcowe wzgórze twarzielcowe odsłaniające dawny komin wulkaniczny)	
Geneza obiektu (naturalny, antropogeniczny)	Nek – forma naturalna Kamieniołom – forma antropogeniczna	
Ogólny kontekst geologiczno-geomorfologiczny	Jeziorna (285 m), podobnie jak Czerwony Kamień (325 m) na przeciwległym zboczu doliny Kaczawy, jest izolowanym wzniesieniem twarzielcowym – przykładem neku, zbudowanym z bazaltowej lawy wypełniającej dawny komin wulkaniczny. Obiekt znajduje się w obrębie niecki północnosudeckiej – w najbliższym otoczeniu występują skały osadowe wieku wczesnotriasowego (pstry piaskowiec), na północ od wzniesienia odsłaniają się piaskowce wieku kredowego, które	

	tworzą czoło mało wyrazistego progu morfologicznego (kuesty), ciągnącego się w kierunku północno-zachodnim po dolinę Skorej.
Opis obiektu z punktu widzenia nauk o Ziemi	Właściwym geostanowiskiem jest wyrobisko dawnego kamieniołomu, podcinającego kulminację wzniesienia od strony wschodniej. Dojście od strony wschodniej doprowadza do platformy z widokiem całego wyrobiska, skąd jest też zejście do jego najniższej, zalanej wodą części. W ścianach wznoszących się nad taflą zbiornika wodnego są widoczne w przekroju słupy bazaltowe, zapadające w kierunku zachodnim i południowym, co pozwala sądzić, że centralna część dawnego komina wulkanicznego, z układem słupów zbliżonym do pionowego, znajdowała się w miejscu dzisiejszego jeziora i została całkowicie wyeksploatowana. W zewnętrznych częściach wzniesienia występują tufy i brekcje wulkaniczne, słabo odsłonięte wskutek osypywania się gruntu i rozwoju roślinności. Po obu stronach wejścia do wyrobiska poeksploatacyjnego rozciągają się hałdy.
Historia badań naukowych	Obiekt krótko opisany przez Birkenmajera (1967). Wzmiankowany w opracowaniach popularno-naukowych i geoturystycznych. Brak dokładnych badań z zakresu wulkanologii czy petrologii.
Wartości dodatkowe (historyczne, biologiczne)	Nie stwierdzono
Bibliografia (najważniejsze pozycje)	Birkenmajer K., 1967. Bazalty dolnośląskie jako zabytki przyrody nieożywionej. Ochrona Przyrody, t. 32, s. 225–276. Cedro B., Mianowicz K., Zawadzki D., 2009. Ocena walorów geoturystycznych stanowisk pochodzenia wulkanicznego Gór i Pogórza Kaczawskiego. [w:] Dutkowski M. (red.), Problemy turystyki i rekreacji 2. Oficyna In Plus, Szczecin, s. 25–35. Staffa M., Mazurski K.R., Pisarski G., Czerwiński J., 2002. Słownik Geograficznej Turystycznej Sudetów, t. 7, Pogórze Kaczawskie. I-BiS, Wrocław, 704 s.
Inne uwagi	Za sprawą obecności zbiornika wodnego w najniższej części dawnego kamieniołomu, która ma dość regularny, kolisty zarys, obiekt ten bywa określany w wydawnictwach popularnych i turystycznych jako kaldera, co jest całkowicie błędne.
Stan i możliwości wykorzystania	
Możliwości wykorzystania obiektu do celów edukacyjnych	Możliwości wykorzystania ograniczone przez utrudniony dostęp (brak wyraźnie oznakowanej ścieżki). Obiekt interesujący ze względów krajobrazowych, pokazuje skalę przekształcenia bazaltowego wzniesienia wskutek wydobywania surowców skalnych.
Dostępność: ograniczenia, bezpieczeństwo	Obiekt dostępny bez formalnych ograniczeń. Wymagana ostrożność przy poruszaniu się nad krawędzią dawnego kamieniołomu i w jego obrębie.

Istniejąca infrastruktura turystyczna	Brak
Istniejące i potencjalne zagrożenia	Zagrożeniem dla walorów edukacyjnych obiektu jest jego zarastanie, co zmniejsza atrakcyjność zwłaszcza w pełni sezonu wegetacyjnego. Potencjalnym zagrożeniem jest ograniczenie dostępności przez właściciela terenu.

Dokumentacja graficzna

079_1 Częściowo zalany wodą dawny kamieniołom na Jeziornej – widok ogólny.

079_2 Zejście do tafli wody w zalanym kamieniołomie.

079_3 Odślonięcie stromo zapadających słupów bazaltowych w dolnej części kamieniołomu.